

به مناسبت روز بزرگداشت حافظ از او می خوانیم

ریحانه میرحسینی
کارشناس ارشد ادبیات

لید: هرآن که جانب اهل خدا ننگه دارد / خداهش در همه حال از بلا ننگه دارد
حدیث دوست نکویم مگر به حضرت دوست / که آشنا، سخن آشنا ننگه دارد
دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته ات به دودست دعا ننگه دارد
بیستم مهرماه روز بزرگداشت حافظ، شاعر توانا و شیرین زبان شیرازی است که
آوازه و نام او به همه جا رسیده و زیانزد است، این روز را گرامی داشته و این مطلب
کوتاه، شما را با حافظ و دیوان او، همچنین کتاب‌هایی که برای شناختن بیشتر
با اوست، آشنا می کند.

نگاهی به زندگی حافظ شیرازی

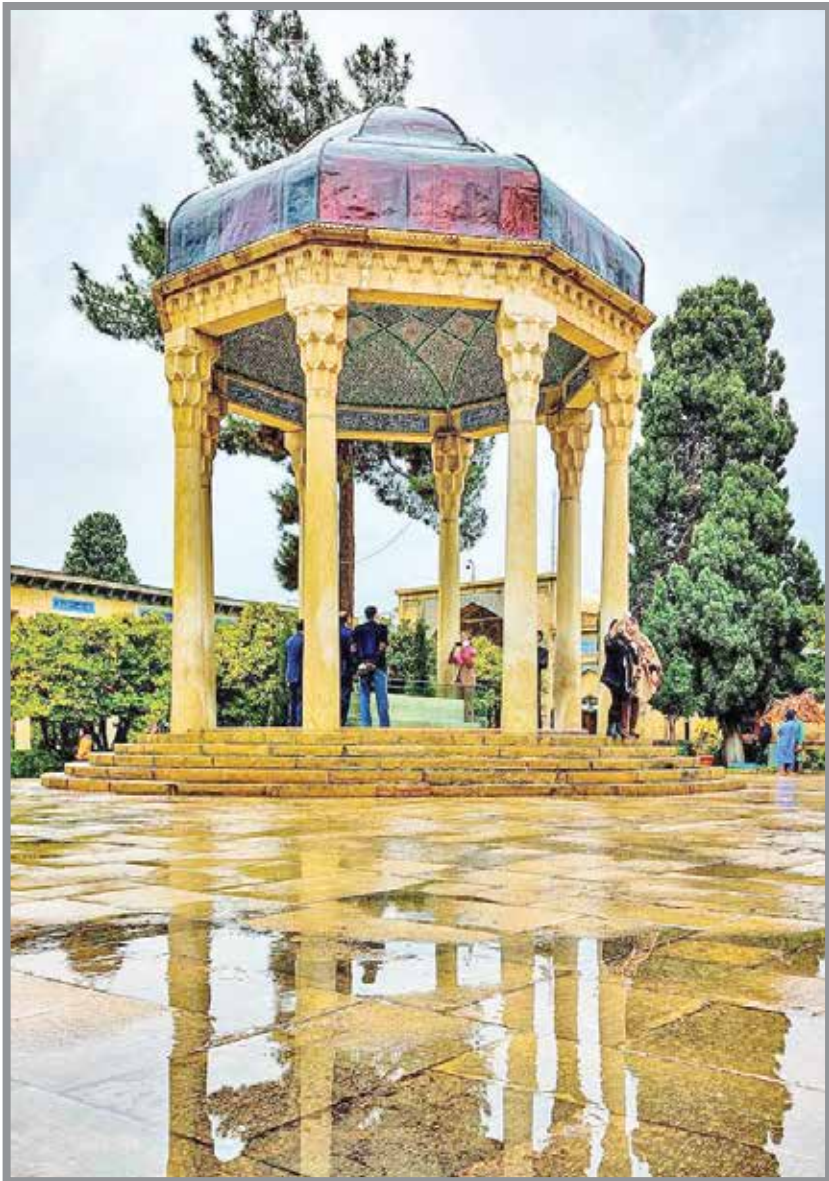
نوشتن از حافظ شیرازی و دیوان
ارزشمند او کاری بسیار دشوار است.
نام او را همگان شناخته و قطعاً
بعضی از غزلیات دلنشین او را از
بر هستند. خواجه شمس‌الدین
محمد که همه او را به حافظ
می شناسند، شاعر قرن هشتم است
که در شیراز به دنیا آمد و با غزلیاتش
همه را تحت تأثیر قرار داده و دیوان
او به بسیاری از زبان‌های دنیا
ترجمه شده است. حافظ را یکی از
مهم‌ترین و اثرگذارترین شاعران
فارسی زبان می شناسند که علاوه
بر غزل سرایی، حافظ قرآن هم
بوده و از تحصیلات بالایی برخوردار
است. شعر او را این گونه شناسید
که از استاد‌های گذشته مانند:
فردوسی، جامی، سعدی، مولوی
و... بسیار تأثیر گرفته و به سبک
خاص خودش رسیده و غزلیات
دل‌انگیزی سروده است. حافظ
هم به زبان فارسی و هم عربی غزل
سروده و زبان عرفانی و عاشقانه را
به اوج شکوه خود رسانیده است.
او هم غزل طنزگونه، شورآفرین،
زندانه، اندوهناک، عاشقانه و...
دارد و چند رباعی هم به او نسبت
داده‌اند که در صحت و درستی آن
تردیدهای بسیاری وجود دارد. حافظ
را بعد از وفاتش در مصلاهی شهر
شیراز به خاک سپردند و برایش
آرامگاهی ساختند و آنجا یکی از
شاعرانه‌ترین و فرهنگی‌ترین
مکان‌های گردشگری شهر شیراز
شده است.

حافظ از عشق می گوید

عشق در تمامی ادبیات فارسی
پررنگ بوده و یکی از پرتکرارترین
واژه‌ها است. عشق از نظر حافظ و
در غزلیات او به گونه‌ای دگر است.
او هم عشق به معشوق دارد، هم
پروردگار و تمام جهان هستی. او
بی چشمداشت توصیه می کند که
باید محبت کرد و منزلت عشق در

اگر دقت کنید،
می بینید که در
بیشتر خانه‌ها
در کنار قرآن،
دیوان حافظ هم
بر سرطاقچه‌ها یا
کتابخانه‌ها قرار دارد
و این پیوندی است
که خود حافظ با
قرآن داشت و آن را
از بر بود و به همین
دلیل حتی نام او
حافظ است

دلا بسوز که سوز تو که رها بکند
نیاز نیم شبی دفع صد بلا بکند

و هوای فال گیرنده است. پس به
همین دلیل حافظ در میان همگان
شناخته شده و این لقب را هم بعد از
وفاتش به او نسبت دادند. به قدری
شعر حافظ تأویل پذیر است که
هرکس می تواند از آنها به گونه‌ای که
می خواهد برداشت کند و پاسخش
را بگیرد. پیشنهاد می شود که بعد از
اتمام این مطلب شما هم تقالی به
دیوان حافظ بزرگ بزنید و از خواندن
غزلیات او لذت ببرید.

آثاری درباره شناخت بیشتر حافظ

برای شناختن حافظ و راز و رمزهای
شعر او، کتاب‌های بسیاری نوشته
شده و هرکسی درباره حافظ ممکن
است نظرات متفاوتی داشته باشد.
اگر مشتاق هستید که بیشتر حافظ
و سبک شعری او را بشناسید و در
دنیای پر رمز و راز اشعارش غوطه‌ور
شوید، به شما کتاب شرح شوق
از دکتر سعید حمیدیان را پیشنهاد
می کنم که در ۵ جلد با تلاش و
زحمت بسیار آنها را انگارش کرده و
به موضوعاتی مانند شرح و تحلیل
غزلیات حافظ به صورت بیت به
بیت و کامل، نکات دستوری و لغوی،
مضمون و محتوا، تصویرسازی و...
پرداخته است. همچنین در این
کتاب مقدمه بسیار خوبی درباره
زندگی حافظ و دوره‌ای که در آن
می زیسته آورده شده است که هم
برای آشنایی با او هم برای پژوهش

می گویند که علت
لسان الغیب نامیدن
حافظ به این دلیل است
که به دیوان غزلیات او
تقال می زنند و غزلی
که می آید مناسب با
حال و هوای فال گیرنده
است. پس به همین
دلیل حافظ در میان
همگان شناخته شده
و این لقب را هم بعد
از وفاتش به او نسبت
دادند

افراد می تواند یاری گر باشد. دیگر
کتاب‌هایی که می توانید برای
شناخت حافظ و شعر او به آنها
مراجعه کنید، عبارت‌اند از: بحث
در آثار و افکار و احوال حافظ نوشته
قاسم غنی، حافظ شیرین سخن
نوشته محمد معین، کوچه زندان
نوشته عبدالحسین زرین کوب و
حافظ نامه بهاء‌الدین خرمشاهی
که بسیار کتاب پر بار و خوبی برای
پژوهش و یادگیری است.
با دو بیت از حافظ صحبت را به
پایان می بریم:
نیست بر لوح دلم جز الف قامت
دوست
چه کنم حرف دگر یاد نداد استادم
پاک کن چهره حافظ به سر زلف ز اشک
ور نه این سیل دمامد ببرد بنیادم